

О.М. Филипенко, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
Л.М. Смокова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ЕКОНОМІЧНА ДІАГНОСТИКА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Управлінський процес на торговельному підприємстві складається із управлінських рішень, що приймаються органами управління з метою досягнення встановлених стратегічних і тактичних цілей. Для забезпечення високої ефективності управлінського процесу, під якою розуміється оптимальні терміни реалізації прийнятих рішень, їх наукова обґрунтованість, мінімальна трудомісткість і вартість виконання, необхідна розробка системи інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю підприємства.

Економічна діагностика є ефективним інструментом інформаційно-аналітичного забезпечення управління діяльністю торговельного підприємства, її результати складають основу для прийняття управлінських рішень, при цьому вони можуть бути використані як для стратегічних, так і для тактичних цілей.

Розглядаючи систему управління діяльністю торговельного підприємства як процес прийняття управлінських рішень, у ньому можна виділити наступні етапи: виявлення і формулювання проблеми; обробка (збір, систематизація) необхідної інформації про проблему та ухвалення рішення; реалізація і контроль прийнятого рішення.

Економічна діагностика як складова процесу управління має досить широку сферу застосування на рівні підприємства. Для того, щоб підприємство мало змогу правильно орієнтуватися в складних ринкових умовах, безпомилково оцінювати торговий та економічний потенціали, перспективи розвитку не тільки власного підприємства, а й можливих конкурентів, необхідна достовірна та об'єктивна економічна діагностика діяльності підприємства торгівлі. Діяльність торговельного підприємства включає багато напрямів: фінансову, комерційну, маркетингову діяльність та ін. Дослідження кожного з напрямів діяльності характеризується власними показниками, сукупність яких відображає результат діяльності підприємства. Досягнення високих кінцевих результатів в ринкових умовах можливо лише в тому випадку, коли відповідні господарські плани підприємства забезпечуються достатнім для цього обсягом фінансових, матеріальних та трудових ресурсів, пошук яких та ефективне використання для багатьох підприємств є однією з головних та складних проблем, що потребує зважених рішень. Тому в останній час в практиці господарювання вітчизняних торговельних підприємств

актуальними є питання розрахунку, аналізу й діагностики альтернативних варіантів рішень в економічній сфері, їх порівняльна оцінка та вибір найбільш раціонального. Суттєво полегшити цей процес допомагає комплексна економічна діагностика, яка включає різні складові, в тому числі діагностику фінансової, комерційної, маркетингової діяльності та персоналу. Методи, за допомогою яких вона здійснюється, мають однаковий інструментарій та відрізняються набором показників-індикаторів, які аналізуються. Застосування діагностичної складової в управлінні діяльністю підприємства дозволяє більш чітко визначити позиції підприємства щодо окремих сфер його функціонування і дослідити економічні явища та процеси у їх взаємозв'язку та взаємозалежності. Торговельне підприємство як складна соціально-економічна система відчуває на собі постійний вплив великої кількості зовнішніх та внутрішніх факторів, дія яких посилюється за рахунок невизначеності ринкового середовища, тому здійснення економічної діагностики за всіма напрямками діяльності підприємства дозволить більш точно визначати як можливі втрати наявних ресурсів, недоотримання доходів, так і можливості отримання додаткової вигоди. У рамках економічної діагностики діяльності підприємства найбільш ефективно починати аналіз факторів з обстеження внутрішнього середовища, а потім у рамках проблем, що визначилися, досліджувати його зовнішнє середовище. Подібний підхід дозволить значно зменшити обсяг інформації, що обробляється.

У результаті проведеного дослідження управлінського досвіду підприємств встановлено, що для своєчасного одержання релевантної інформації в багатьох випадках керівники самостійно займаються її пошуком: виконавцям даються доручення надати приблизні, але оперативні дані, необхідні для розробки і прийняття управлінських рішень. Оперативна, а в деяких випадках перспективна спрямованість пошуку, крім вирішення поточних управлінських задач, має за мету реалізацію додаткових можливостей і подолання погроз втрат за рахунок їхнього виявлення на ранніх стадіях.

Система управління діяльністю торговельного підприємства представляє собою складну, відкриту, динамічну, стохастичну соціально-економічну систему. Економічна діагностика діяльності торговельного підприємства, яка є підсистемою першого рівня системи управління діяльністю підприємства, формує свою власну систему як визначену єдність теорії, методології, організації дослідницького процесу і розробки діагнозу, що забезпечує їх погодженість і послідовність.